

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อก้าวถึงวรรณกรรมไทยระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มักเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นช่วงที่วรรณกรรมไทยอยู่ในภาวะที่ซบเซาที่สุด อันเนื่องมาจากผลกระทบทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อพิจารณางานเขียนทั้งในรูปของบทความ* และหนังสือเล่ม** ที่กล่าวถึงวรรณกรรมในช่วงนี้ จะเห็นว่าผู้ประพันธ์มักจะเสนอความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันว่าเป็น "ยุคมืดทางพหุปัญญา"¹ บ้าง เป็น "ยุคแห่งความเพื่อฝัน"² บ้าง แต่ยังไม่เคยมีใครหยิบยกวรรณกรรมในช่วงนี้มาวิเคราะห์วิจารณ์กันอย่างจริงจัง เพียงแต่เป็นการตั้งข้อสังเกตบางประการเท่านั้น เช่น บทกล่าวนำในหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด ถนนสายที่นำไปสู่ความตาย ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี สรุปบรรยากาศของวรรณกรรมในช่วงนี้ว่า เต็มไปด้วยเรื่องภูติวิญญาณ เรื่องกามารมณ์ เรื่องรัก

* บทความที่กล่าวถึงวรรณกรรมในช่วงนี้ได้แก่ บทความชื่อ "วรรณกรรมการเมืองของไทย" ของ ชัยอนันต์ และ ชัยสิริ สมุทวนิช ที่ตีพิมพ์ใน สังคมศาสตร์-ปริทัศน์ 11 (กรกฎาคม, 2516), หน้า 73-78.

** หนังสือเล่มที่กล่าวถึงวรรณกรรมในช่วงนี้ได้แก่ สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย ของ เสถียร จันทิมาธร, สภาพของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน ของ อุกม รุ่งเรืองศรี, วรรณกรรมไทยปัจจุบัน ของ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ เป็นต้น.

¹ เสถียร จันทิมาธร, สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2525), หน้า 344.

² อุกม รุ่งเรืองศรี, สภาพของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2523), หน้า 35. (เอกสารอัครโรเนียว)

เรื่องต่อสู่โลกโคเคน ส่วนวรรณกรรมที่สะท้อนภาพสังคมหรือเสนอแนวเรื่องที่ต่างออกไปมีน้อยมาก

ข้อสังเกตดังกล่าวมักถูกนำไปใช้อ้างอิงเสมอ ๆ เมื่อมีการกล่าวถึงวงวรรณกรรมระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 ไม่ว่าจะเป็น วรรณกรรมการเมือง ของ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ¹ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน ของ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์² หรือแม้แต่ คนอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นหนังสือประกอบนิทรรศการคนอ่านหนังสือของคณะกรรมการ-นักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์³ ข้อสังเกตของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี จึงมีอิทธิพลมากพอสมควร นอกจากนั้น เสถียร จันทิมาธร ก็ได้ศึกษาสภาพวรรณกรรมในช่วงนี้ไว้บ้างใน สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย แต่มีลักษณะเป็น

บทกล่าวนำในหนังสือรวมเรื่องสั้นชุด ถนนสายที่นำไปสู่ความตาย ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี กล่าวถึงบรรยากาศวงวรรณกรรมระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 ว่า

1. รกไปช่วยเรื่องที่ไร้สาระ
2. นองไปช่วยเรื่องสัปคน
3. คาวไปช่วยเรื่องโลภก็วิสัยที่ต่างพากันแข่งขันว่าผู้ใดจะวิจิตรพิสดารกว่ากัน
4. จัดงานไปช่วยเรื่องรักบนฟองสบ ปลูกสร้างความฝันบนวิมานในอากาศ กระหม่อมกระเทียมเปรียบเปรยในทางอิจฉาริษยา
5. มากไปช่วยเรื่องบลูงานและเรื่องการเมืองประเภท "ปลุกผี" ซึ่งไร้รากฐานทางความคิดและความถูกต้องทางการเมือง
6. มีบางเล่มกนอยที่นักเขียนเริ่มเป็นขบถกับตัวเองและสังคมที่เขามีชีวิตอยู่

สุชาติ สวัสดิ์ศรี, ถนนสายที่นำไปสู่ความตาย (กรุงเทพฯ : พิมพ์, 2518), หน้า 29.

¹พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, วรรณกรรมการเมือง (กรุงเทพฯ : กราฟิค-อาร์ต, 2522), หน้า 195.

²รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, วรรณกรรมไทยปัจจุบัน (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), หน้า 17.

³คณะกรรมการศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คนอ่านหนังสือ (กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์), หน้า 31.

บทสำรวจอย่างกว้าง ๆ มากกว่าที่จะเป็นการวิเคราะห์เจาะลึกอย่างจริงจัง¹

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์วรรณกรรมในช่วงดังกล่าว โดยเลือกศึกษาเฉพาะวรรณกรรมประเภทนวนิยายเท่านั้น อนึ่ง เนื่องจากนวนิยายที่ประพันธ์ขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 มีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงต้องกำหนดขอบเขตในการศึกษา โดยเน้นการวิเคราะห์แนวคิดเป็นสำคัญ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจนวนิยายที่ประพันธ์ขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2501-2506
2. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดในนวนิยายไทยซึ่งประพันธ์ขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2501-2506
3. เพื่อวิเคราะห์วิธีการ เสนอแนวคิดในนวนิยายซึ่งประพันธ์ขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2501-2506

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษานวนิยายที่เคยตีพิมพ์ในนิตยสารต่าง ๆ ในระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2501 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2506 และมีการนำมาตีพิมพ์รวมเล่ม ซึ่งผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะนวนิยายที่เสนอแนวคิดอย่างเด่นชัดซึ่งมีประมาณ 80 เรื่อง
2. ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เพียงแนวคิดและวิธีการ เสนอแนวคิดในนวนิยายดังกล่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สรุปรายชื่อนวนิยายที่ตีพิมพ์ในนิตยสารที่มีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2501-ธันวาคม พ.ศ. 2506
2. นำรายชื่อนวนิยายที่สำรวจได้ไปตรวจสอบกับรายชื่อนวนิยายรวมเล่มที่มีอยู่ตามหอสมุดต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดประชาชนวัดคอนงคาราม

¹ เสถียร จันทิมาธร, สายธารวรรณกรรมเพื่อชีวิตของไทย..., หน้า 337-351.

และร้านเช่าหนังสือขนาดใหญ่อีก 3 แห่ง เพื่อคัดเลือกนวนิยายที่จะนำมาใช้ในการศึกษา

3. ศึกษาวงวรรณกรรมระหว่าง พ.ศ. 2501-2506

4. วิเคราะห์นวนิยายรวมเล่มที่เคยตีพิมพ์ในนิตยสารระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 โดยเน้นด้านแนวคิดและวิธีการ เสนอแนวคิดเป็นสำคัญ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบแนวคิดและวิธีการ เสนอแนวคิดในนวนิยายที่ประพันธ์ขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2501-2506 อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณกรรมต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย